

CENTRUM WEST

JAARVERSLAG 2008

Miek RIJSBOSCH

Joke VERSCHAEREN

STEFANIE DE PELSMAEKER

CENTRUM WEST

JAARVERSLAG 2008

Miek RIJSBOSCH

Joke VERSCHAEREN

STEFANIE DE PELSMAEKER

Inhoud

1. INLEIDING	1
2. DE SITUATIE VAN WERKSTUDENTEN AAN DE UNIVERSITEIT ANTWERPEN	3
3. PLANNING, ACTIVITEITEN EN EVALUATIE VOOR 2008 EN PERSPECTIEVEN VOOR DE VOLGENDE JAREN	7
2.1 Het uittekenen en optimaliseren van specifieke werkstudententrajecten	7
2.1.1 PARA	7
2.1.2 TESTWERK.....	11
2.1.3 Andere.....	14
2.1.4. <i>Beleid</i>	15
2.2 Ondersteuning van werkende studenten	16
2.2.1 <i>Website</i>	16
2.2.2 <i>Permanentie en individuele ondersteuning studenten</i>	17
2.2.3 <i>Nieuwsbrief</i>	19
2.2.4 <i>Brochure studeren op maat</i>	19
2.2.5 <i>Public relations</i>	20
2.2.6 <i>Opfriscursussen</i>	21
2.2.7 <i>Cursusdepot</i>	22
2.3 Interne en externe belangenbehartiging van werkende studenten	24
2.3.1 <i>Aandachtsbeleid naar universitaire diensten</i>	24
2.3.2 <i>Enquête huidige studenten</i>	25
2.3.3 <i>Studentenvertegenwoordiging</i>	26

2.3.4. Samenwerking externe partners.....	26
2.3.5 Internationaal congres.....	27
2.4 Structurele inbedding van de omkadering van de werkstudenten in de universitaire organisatie	29
2.5 Opzetten van een systeem van evaluatie en monitoring.....	29
3. PERSONEELSSITUATIE.....	30
3.1 Medewerkers.....	30
3.2 Bijscholing en vorming.....	30
3.3 Decretale personeelsopvolging.....	31
4. BESLUIT.....	32

1. Inleiding

De combinatie werken en studeren is best veeleisend. Het vraagt veel planning, discipline en doorzettingsvermogen. Een diploma halen is niet vanzelfsprekend. De Universiteit Antwerpen heeft Centrum WeST, centrum voor werken en studeren, opgericht met als doel de werkende studenten en hun docenten te ondersteunen. Centrum WeST staat in voor coaching en begeleiding van studenten, de ondersteuning van docenten bij het afstemmen van het studiemateriaal op deze doelgroep en de ondersteuning van de universitaire diensten bij het afstemmen van hun aanbod op deze doelgroep. Het ontstaan van Centrum WeST is het directe resultaat van een aantal innovatieprojecten gericht op het ontwikkelen van programma's voor werkstudenten, die de Universiteit Antwerpen in 2006 heeft opgestart. Dankzij de middelen van het aanmoedigingsfonds kan Centrum WeST starten met een adequate personeelsondersteuning.

Doelstelling

Het centrum heeft als doel de werkende studenten en hun docenten te ondersteunen. Het zal zich in eerste instantie richten tot de faculteiten van de humane wetenschappen.

Activiteiten

- Coaching en begeleiding **studenten**: ontwikkelen van leerinstrumenten (studiewijzer, persoonlijk ontwikkelingsplan, studiepadmeter, studieplanning), organiseren van workshops (bv. bibliotheektraining), organiseren van omkaderingsactiviteiten (groepsvorming, inzet van reeds aanwezige competenties in leerstijlen en planning), aanmaak website, helpdesk enz. in functie van het succesvol doorlopen van hun studie.

- Ondersteuning **docenten** bij afstemmen van het studiemateriaal op deze doelgroep: (afstandsonderwijs, zelfstudiepakketten, zelfevaluatie-toetsen, gelaagde groepsopdrachten, intensief gebruik van de elektronische leeromgeving ...). Centrum WeST zal ook een aantal instrumenten voor docenten ontwikkelen (een format voor een introductiedag, formats voor open onderwijs, format voor een studiewijzer enz.).
- Ondersteuning van de **universitaire diensten** bij het afstemmen van hun aanbod op deze doelgroep (bv. advies aan de werkgroep onderwijsinfrastructuur i.v.m. streaming video, contact met studentenadministratie i.v.m. registratie van werkende studenten, inschrijvingsmomenten enz.). Centrum WeST zal zelf ook een aantal van deze taken verzorgen (avondpermanentie, afhaalpunt cursussen enz.).
- **Beleidsvoorbereidend werk** i.v.m. de werkende student. Opvolgen van wetgevend werk. Advies aan het departement Onderwijs.

2. De situatie van werkstudenten aan de Universiteit Antwerpen

De Universiteit Antwerpen heeft een lange traditie in het aanbieden van werkstudententrajecten.

In de jaren tachtig ontstonden de avondopleidingen voor Rechten, Sociologie, Wijsbegeerte en Toegepaste Economische Wetenschappen. Op dit ogenblik bestaan er nog avondopleidingen in Wijsbegeerte en Rechten.

Ondertussen kwamen de schakels en masters Verpleeg- en Vroedkunde en Onderwijs- en Opleidingswetenschappen erbij. Deze opleidingen richten zich tot werkstudenten en zijn dan ook als werkstudententrajecten geconcipieerd, met vooral begeleide zelfstudie.

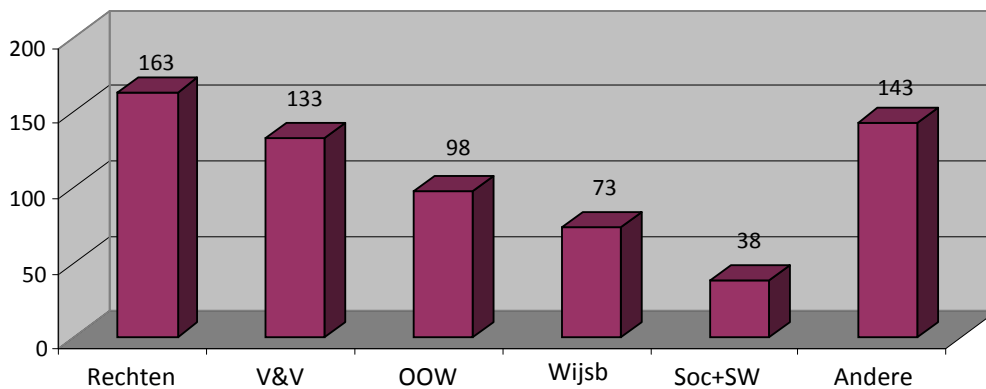
De schakel en master Sociologie en Sociaal Werk worden op dit ogenblik omgezet in werkstudententrajecten.

De opleidingen Organisatiebeleid en Milieuwetenschappen lieten hun interesse blijken in het organiseren van werkstudententrajecten.

Tot aan het begin van het academiejaar 2008 - 2009 waren er geen exacte cijfers beschikbaar over het aantal ingeschreven werkstudenten aan de universiteit. Vanaf nu worden zij apart geregistreerd. Dat laat ons toe om vanaf september 2008 een nulmeting te doen. In november 2008 waren er 781 werkstudenten ingeschreven. 648 onder hen volgen een initiële bachelor of master, de anderen een manama, specifieke lerarenopleiding of post-academische vorming.

Grafiek 1 Aantal werkstudenten initiële bachelor – master per opleiding (november 2008)

Bij deze werkstudenten zijn ook examencontractstudenten en studenten die reeds eerder een masterdiploma behaalden. Zij komen niet in aanmerking voor de extra financiering.

Sinds het academiejaar 2008 - 2009 worden werkstudenten ook als dusdanig geregistreerd in de Databank Hoger Onderwijs (DHO). Deze houdt alleen rekening met de financierbare studenten in erkende werkstudententrajecten van bachelor en masteropleidingen, niet met schakelstudenten in werkstudententrajecten. De Universiteit Antwerpen heeft een eigen registratie waarin deze schakelprogramma's wel worden meegerekend. Hierna volgt een overzicht van officiële werkstudenten¹ volgens DHO en UA.

---

¹ Definitie: werkstudenten die minstens halftijds werken, nog geen masterdiploma hebben en een erkend werkstudententraject volgen.

Tabel 1 Vergelijking aantal werkstudenten DHO - UA

Opleiding	DHO	UA
Bachelor Sociologie		1
Schakelprogramma Sociologie		1
Master Sociologie	11	10
Schakelprogramma Social Werk		10
Master Sociaal Werk	13	13
Bachelor Rechten	81	81
Schakelprogramma Rechten		15
Master Rechten	17	17
Bachelor Wijsbegeerte	41	41
Master + licentiaat Wijsbegeerte	5	15
Schakelprogramma Opleidings- en Onderwijswetenschappen		43
Master Opleidings- en Onderwijswetenschappen	39	39
Schakelprogramma + voorbereidingsprogramma Verpleeg- en Vroedkunde		71
Master Verpleeg- en Vroedkunde	55	55
Totaal	262	412

3. Planning, activiteiten en evaluatie voor 2008 en perspectieven voor de volgende jaren

In de planning voor het aanmoedigingsfonds zijn voor 2008 volgende activiteiten opgenomen:

2.1 Het uittekenen en optimaliseren van specifieke werkstudententrajecten

Eén van de belangrijkste opdrachten van Centrum WeST bestaat erin om opleidingen en docenten te ondersteunen in het ontwikkelen en verbeteren van echte werkstudententrajecten. Het avondonderwijs is zo'n voorbeeld van een typisch werkstudententraject, maar ook bv. de opleiding Verpleeg- en Vroedkunde, die de contacturen concentreert en vermindert en een uitgebreid gamma van zelfstudiepakketten aanbiedt. Centrum WeST ondersteunde in 2008 volgende opleidingen.

2.1.1 PARA

Planning

Het Pilotproject Afstandsonderwijs Rechten Antwerpen (PARA) wil afstandsonderwijs aanbieden in de module sociaal recht van de masteropleiding Rechten (avondonderwijs). Nieuwe cursussen worden ontwikkeld volgens de principes van zelfstudie en blended learning. Het is de bedoeling elk academiejaar twee grondige studies en practica uit te werken in deze werkvorm:

Tabel 2 Planning Pilotproject Afstandsonderwijs Rechten Antwerpen

Academiejaar	Grondige studie en practicum	Studiepunten	Aantal bereikte studenten
2007 - 2008	Individueel arbeidsrecht	6	8
	Sociale bescherming van werknemers	6	5
2008 - 2009	Collectief arbeidsrecht	6	3(+ 16 dagstudenten)
	Sociale bescherming van zelfstandigen	6	2

Resultaten

In het tweede semester van academiejaar 2007 – 2008 werd het ontwikkeld materiaal voor de grondige studie en practicum individueel arbeidsrecht en sociale bescherming van werknemers gebruikt. Er waren 8 avondstudenten die individueel arbeidsrecht volgden, 5 avondstudenten volgden sociale bescherming van werknemers. De contactmomenten voor de avondstudenten zijn reeds gereduceerd in vergelijking met de contactmomenten voor de dagstudenten. Het materiaal dat binnen PARA werd ontwikkeld, bestaat uit een aantal knelpunten. Deze knelpunten zijn uitgeschreven door verschillende auteurs van de onderzoeksgroep sociaal recht en vertrekken van een basistekst. Deze basistekst wordt aangevuld met bijkomende verwijzingen naar wetgeving, rechtsleer en rechtspraak. Studenten krijgen de kans om zichzelf te testen aan de hand van zelfstudieopdrachten, testvragen, enz. Elk knelpunt sluit af met een casus waarvan de studenten een korte paper maken. Deze uitwerkingen worden besproken tijdens de contactmomenten met de verschillende auteurs van de knelpunten. Er wordt permanent geëvalueerd in deze manier van werken. Aan het einde maken de studenten een grondige uitwerking van een overkoepelende casus over de knelpunten heen. De cursus is beschikbaar als syllabus maar ook alles is terug te vinden via Blackboard. Hier kunnen studenten terecht voor uitdiepingsmateriaal, verwijzingen, enz. maar ze kunnen er ook de testvragen online maken. Hierbij krijgen ze onmiddellijk feedback op hun antwoorden en ze kunnen zelf nagaan of ze de leerstof onder de knie hebben.

In het eerste semester van academiejaar 2008 – 2009 ging op een gelijkaardige manier de grondige studie en practicum sociale bescherming van zelfstandigen van start.

Naast het ontwikkelen van het materiaal binnen PARA werd in 2008 ook begonnen met de opnames van het basisvak arbeidsrecht (3de bachelor Rechten – 3 studiepunten). Via Mediasite kunnen studenten deze opnames bekijken. Ook in het kader van de vermelde grondige studies en practica arbeidsrecht zijn deze opnames nuttig, zij bouwen immers verder op de basisprincipes van het arbeidsrecht die tijdens de bacheloropleiding gedoceerd werden.

Evaluatie

Voor het materiaal effectief gebruikt werd in de opleiding, werd het getest bij een vrijwillige groep dag- en avondstudenten (augustus 2007). Op basis van de resultaten en de feedback die daarbij verkregen werden, werd het materiaal aangepast en bijgesteld.

De studenten die de evaluatie na het tweede semester van academiejaar 2007 – 2008 maakten, waren erg positief over de werkvorm. Voornamelijk de structuur van de teksten, de talrijke toepassingen via de casussen, de variatie aan lesgevers en het gebruik van de testvragen waarmee de studenten zelfstandig aan de slag konden, werden geapprecieerd en positief beoordeeld. Ook de invulling van de contactmomenten vonden de studenten stimulerend, er werd actieve medewerking van hen verwacht. De belangrijkste opmerking in verband met de werkvorm had betrekking op de tijdsdruk. De casussen volgden elkaar snel op (zeker voor de studenten die beide grondige studies volgden) en studenten hadden ook nog andere deadlines. Hierdoor gaven enkele studenten aan dat een duidelijke planning vanaf het begin van een opleidingsonderdeel cruciaal is voor werkstudenten.

De evaluatiecriteria van de nota voor het aanmoedigingsfonds stelde dat er per jaar 12 studiepunten moesten omgezet worden waarmee een 12 studenten bereikt werden. Deze criteria zijn zeker behaald (12 studiepunten en 18 studenten).

Perspectieven

Voor het academiejaar 2009 – 2010 wordt er voor nog twee grondige studies en practica cursusmateriaal ontwikkeld. Het gaat dan om de grondige studie en practicum fundamenteën van sociaal recht (6 studiepunten) en Recht van de Europese Unie: vrij verkeer (6 studiepunten). Op deze manier kunnen studenten dan 5 opleidingsonderdelen uit de module sociaal recht volgen en één opleidingsonderdeel uit de module internationaal en Europees recht (in totaal moeten 6 grondige studies en practica gevolgd worden gedurende de twee masterjaren).

Door het betrekken van een grondige studie uit een andere module in de masteropleiding kan een brug gelegd worden naar andere modules/opleidingsonderdelen die op deze manier uitgewerkt kunnen worden.

Bovendien kan het gebruikte materiaal (dat door de studenten eveneens inhoudelijk positief werd geëvalueerd) ook gebruikt worden voor de dagstudenten en voor postacademische vorming. Dit is nu al het geval voor het materiaal van collectief arbeidsrecht dat ook aan de dagstudenten aangeboden wordt.

Wat betreft de opnames, is het mogelijk dat ook de lessen van het basisvak socialezekerheidsrecht (3de bachelor – 3 studiepunten) opgenomen zullen worden. Dit is afhankelijk van de docent die volgend academiejaar verantwoordelijk zal zijn voor dit opleidingsonderdeel.

2.1.2 TESTWERK

Planning en resultaten

Met TESTWERK wil de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen de schakel en master van de opleidingen Sociologie en Sociaal Werk uittekenen in werkstudententrajecten (blended learning). Daarvoor is een vierjarenplan uitgetekend waarna dit traject moet functioneren. In 2008 voorzag men dat er 10 opleidingsonderdelen zouden omgezet worden, voor in het totaal 48 studiepunten. Verder zouden er 8 vakken getest worden op hun studeerbaarheid, voor in totaal 45 studiepunten. In de planning stond dat we hiermee een 30-tal studenten zouden bereiken. We kregen hierbij vanuit de faculteit gedurende een half jaar een full time ondersteuning.

Op het einde van 2008 hebben we in totaal voor 59 studiepunten blended learning pakketten ontwikkeld en hebben we voor 45 studiepunten blended learning pakketten uitgetest en geëvalueerd. Wegens docentenwissel hebben we de taalopleidingsonderdelen uitgesteld en het omzetten van keuzevakken naar blended learning geschrapt. Dit laatste zou tot uitzichtloze investeringen leiden. Daarom hebben we van verschillende docenten van keuzevakken het akkoord dat zij voor werkstudenten een aangepast en haalbaar traject zullen uitstippelen. In het totaal werden hier 47 verschillende werkstudenten mee bereikt.

Tabel 3 Planning TESTWERK

Opleidingsonderdeel	Studiepunten	Actie	Aantal bereikte studenten
Sociaal wetenschappelijk denken	6	Ontwikkelen	
		Testen	8
Kwantitatieve onderzoeksmethoden (deel 2)	3	Ontwikkelen	
		Testen	7
Kwalitatieve onderzoeksmethoden	6	Ontwikkelen	
		Testen	5
Sociology of inequalities	6	Ontwikkelen	
		Testen	3
Statistiek I	6	Ontwikkelen	
		Testen	15
Statistiek II	6	Ontwikkelen	
Engels en Frans	6	Ontwikkelen	
Keuzevak	6	Ontwikkelen	
Metten en Analyseren	6	Ontwikkelen	
Sociologische auteurs	6	Testen	10
Samenleving, feiten en problemen	6	Testen	9
Theory of organisations	6	Testen	9
Toegepaste Multivariate Analyse	6	Ontwikkelen	

Evaluatie

In het tweede semester van het academiejaar 2007 - 2008 kregen de werkstudenten de kans om de pakketten uit te testen voor drie vakken: Theories of Organisations (J. Breda), Sociologische auteurs (W. Weyns) en Samenleving: Feiten en Problemen (B. Cantillon). 19 studenten waren bereid om in het project te stappen, waarvan er uiteindelijk 16 één of meer examens aflegden. De resultaten van de werkstudenten waren over het algemeen ook meer dan behoorlijk.

Tijdens het eerste semester van 2008 - 2009 kwamen hier nog 4 vakken bij: Sociaal-Wetenschappelijk Denken (T. Jacobs), Kwalitatieve Onderzoeksmethoden 2 (H. Meulemans), Kwalitatieve Onderzoeksmethoden (D. Mortelmans) en Sociology of Inequalities (J. Vranken). Ongeveer 15 studenten stapten in het project. Ook hun punten waren meer dan behoorlijk. Verder stelde P. Thijssen de opnames van zijn hoorcolleges Statistiek I ter beschikking van 15 werkstudenten.

Onze ervaring leert ons dat de blended learning-formule over het algemeen zeer goed onthaald wordt. Studenten zijn enthousiast over het verminderde aantal contacturen maar dat zij toch de gelegenheid krijgen om vragen te stellen en de kern van de leerstof in de klas te kunnen volgen. Er wordt getracht om de contactmomenten te concentreren tot ongeveer twee uren per maand per opleidingsonderdeel. Deze formule blijkt goed te werken. Afhankelijk van het opleidingsonderdeel wordt er, in samenspraak met de docent, geopteerd voor een responsiecollege, een toelichting met de hoofdzaken van de leerstof of een vragenuurtje.

Voor werkstudenten draait alles rond planning en op tijd informatie krijgen. Voor hen geldt hoe vroeger en hoe concreter zij die ontvangen, hoe beter. Het blijft een teer punt waaraan we moeten werken.

Van de 7 vakken die reeds proef gedraaid hebben, zijn er twee vakken die onze aandacht opnieuw nodig zullen hebben. Wegens respectievelijk emeritaat en pre-emeritaat van prof. Vranken (sociology of inequalities) en prof. Jacobs (sociaal-wetenschappelijk denken) zullen hun opleidingsonderdelen moeten herbekeken worden met hun vervangers. De overige vijf opleidingsonderdelen hebben nog slechts een lichte bijsturing nodig alvorens zij definitief aangeboden kunnen worden.

Op dit moment kijken we reeds verder en proberen we ook de jaarvakken (taal en statistiek) in een jasje te gieten, net als de keuzevakken. De formule heeft zijn nut en efficiëntie reeds bewezen.

Dankzij de streaming video apparatuur konden de colleges Statistiek I en Multivariate analyse reeds opgenomen worden. Dit is een uitstekend uitgangspunt voor blended learning. We lopen voor op het schema.

De taalvakken blijven een klus. We zoeken naar een degelijke oplossing.

Perspectieven

In 2009 worden de opleidingsonderdelen van master Sociologie en Sociaal Werk ontwikkeld naar blended learning pakketten. De opleidingsonderdelen van het 1ste semester zullen ook getest worden.

Op het einde van academiejaar 2009 - 2010 zullen zowel de schakel als de master van Sociologie en Sociaal Werk een apart werkstudententraject kennen.

2.1.3 Andere

Schakel Organisationsbeleid TEW

Er werden gesprekken opgestart over het ontwikkelen van een blended learning programma van de schakel en master Organisationsbeleid in de faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen. Het is de bedoeling om zowel het aanbod van Open Universiteit te gebruiken als samen te werken met de andere faculteiten. In het voorjaar 2009 zullen er ongeveer een viertal opleidingsonderdelen ontwikkeld worden in blended learning.

Master milieuwetenschappen

In 2008 zijn de eerste stappen gezet om in de master Milieuwetenschappen een werkstudententraject te ontwikkelen. Verder wil men met de Open Universiteit bekijken of er mogelijkheden zijn in het erkennen van elkaars diploma of zelfs bidiplomerings.

Perspectieven

Voor de volgende jaren wordt de verdere ontwikkeling van de schakel Organisationsbeleid en de master Milieuwetenschappen voorzien. Verder wordt er (na marktonderzoek) voorzien dat er nog opleidingsonderdelen voor de faculteit Rechten worden ontwikkeld. Het werk aan de schakel en master Sociologie/Sociaal Werk staat ook nog voor de boeg. De planning voorziet ook in ondersteuning van docenten van Opleidings- en Onderwijswetenschappen.

2.1.4. Beleid

Planning en resultaten

Het nieuwe decreet op de financiering van het hoger onderwijs bepaalt dat werkstudenten die specifieke *werkstudententrajecten* volgen in aanmerking komen voor een extra financiering.

In het kader hiervan heeft Centrum WeST de activiteiten van de werkgroep Databank Hoger Onderwijs (DHO) op de voet gevolgd. Het was vooral zaak ervoor te zorgen dat de reeds bestaande werkstudententrajecten aan de Universiteit Antwerpen erkend zouden worden.

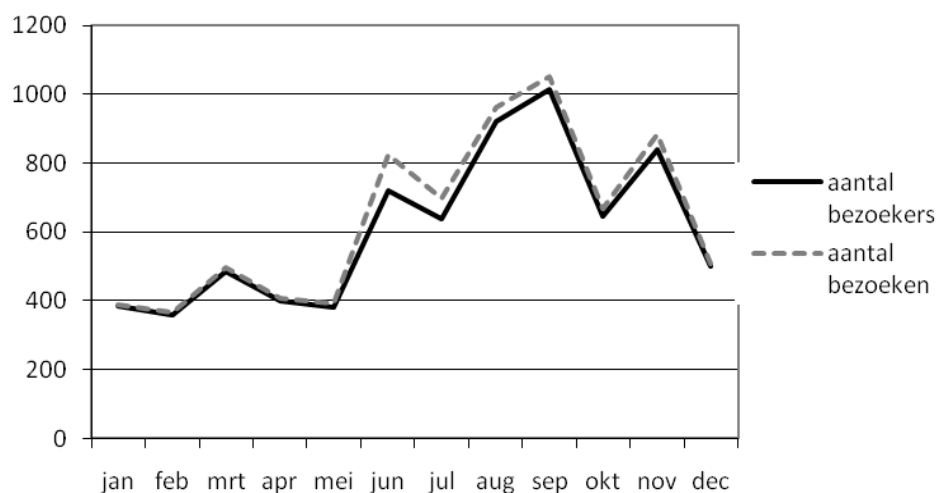
Verder bood hetzelfde decreet financiële middelen via het aanmoedigingsfonds. In het kader daarvan werkte Centrum WeST een vierjarenplan uit voor het bereiken van de *doelgroep werkstudenten*.

2.2 Ondersteuning van werkende studenten

2.2.1 Website

Resultaten en evaluatie

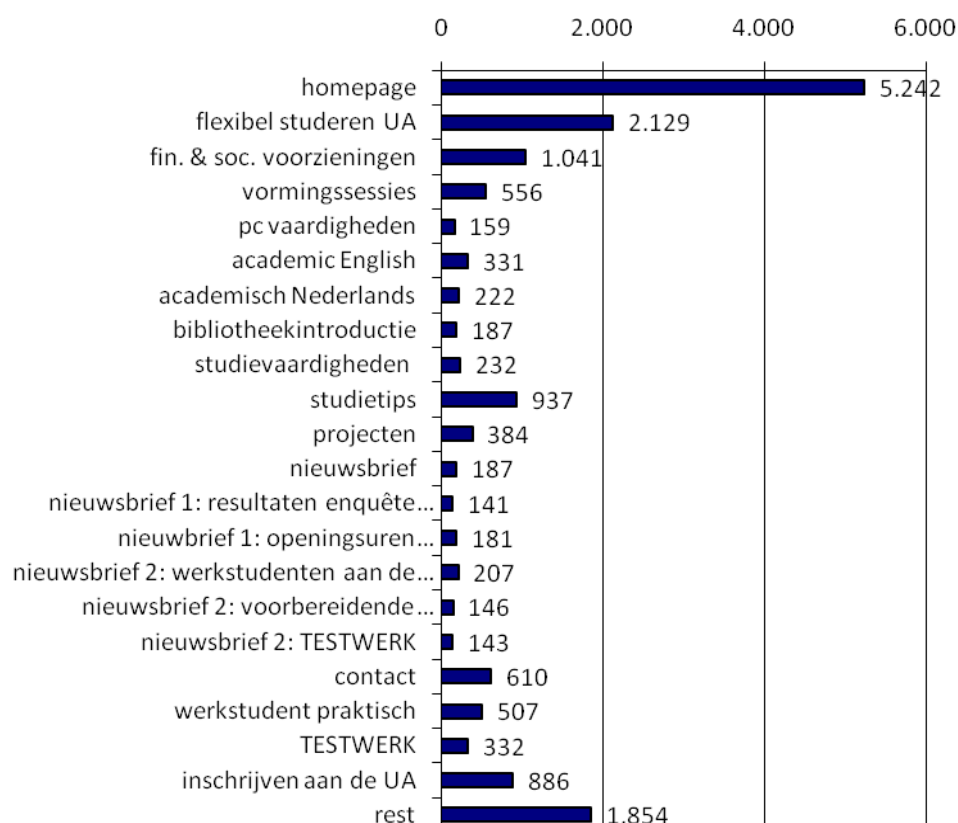
Eén van de belangrijkste informatiekkanalen is de website van Centrum WeST. Deze wordt regelmatig aangevuld en geüpdatet. Dankzij de dienst Sitestat kunnen we het aantal bezoekers/bezoeken van onze website registreren én de subpagina's die het meest bezocht werden.

Grafiek 2 Bezoekers/bezoeken website Centrum WeST 2008

Een eerste piek kregen we onmiddellijk na het versturen van de eerste nieuwsbrief van WeST. Daarna bleef het aantal bezoekers/bezoeken, ondanks de vakantieperiode, ongeveer op peil. Een tweede piek kwam er dan eind augustus/ september.

Wat betreft de subpagina's zien we duidelijk een vraag naar informatie over flexibel studeren en financiële en sociale voorzieningen. Ook de pagina's 'studietips' en 'hoe inschrijven aan de Universiteit Antwerpen' worden frequent bezocht.

Grafiek 3 Bezoekers website per item 2008

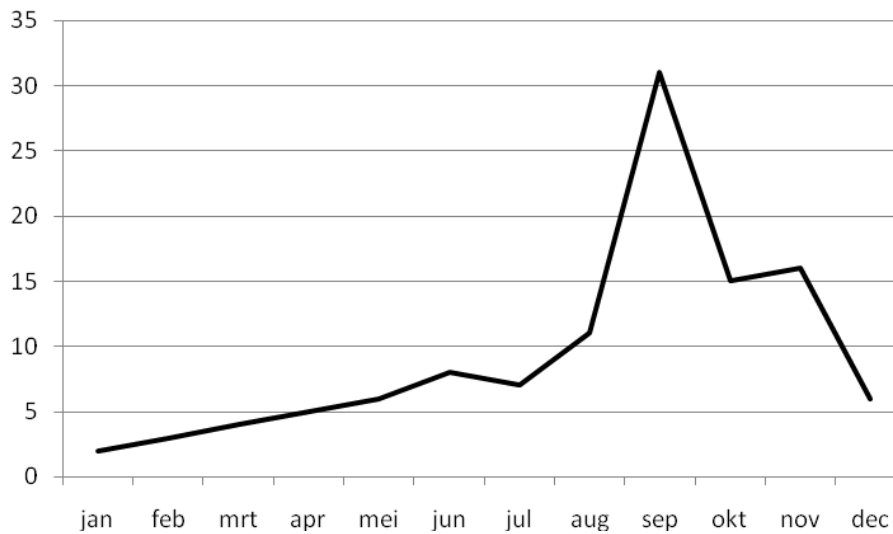
Evaluatie

De evaluatiecriteria van de nota voor het aanmoedigingsfonds stelde dat er vanaf 2008 een website aangemaakt moest zijn, regelmatig aangepast en goed bezocht. Deze criteria zijn gehaald.

2.2.2 Permanentie en individuele ondersteuning studenten

Resultaten en evaluatie

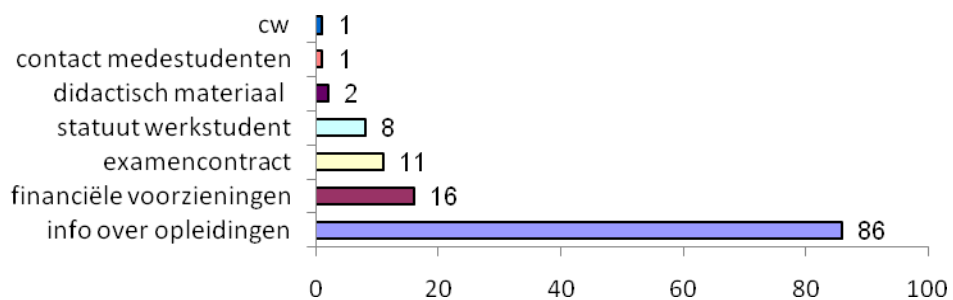
Dankzij het registratiesysteem voor individuele hulpvragen kunnen we een overzicht maken van de aard hiervan. Dezelfde september-piek zien we terug in de persoonlijke vragen naar informatie, hetzij per e-mail, per telefoon, op de permanentie of anders. Naast de werkstudenten die we bereikten door blended learning programma's, met de opfriscursussen of via het cursusdepot, hebben 116 studenten ons om informatie en advies gevraagd.

Grafiek 4 Aantal hulpvragen werkstudenten (2008)

Het grootste gedeelte van de vragen (84) werd per e-mail gesteld, een logische ontwikkeling in de informatiemaatschappij. Daarnaast contacteerden de studenten het centrum ook per telefoon (26) of kwamen ze persoonlijk langs tijdens de permanentie of op afspraak (19).

De aard van de vragen varieerde maar de meeste vragen gingen over de opleidingen die als werkstudent kunnen gevolgd worden:

Grafiek 5 Aard hulpvragen werkstudenten (2008)

Evaluatie

De evaluatiecriteria van de nota voor het aanmoedigingsfonds stelden dat er een registratiesysteem moest ontworpen worden en dat er een groeiende hulpvraag moest zijn. Deze criteria zijn gehaald.

2.2.3 Nieuwsbrief

Resultaten en evaluatie

Via de nieuwsbrief houdt Centrum WeST (toekomstige) werkstudenten op de hoogte van het reilen en zeilen aan de Universiteit Antwerpen. De nieuwsbrief is in 2008 twee maal verschenen, een keer in juni en een keer in november.

De nieuwsbrief omvat zowel actuele informatie als vaste rubrieken (algemeen, praktisch, oproep).

In juni hadden we via het StudielnformatiePunt (STIP) en onze eigen werking een 700 e-mail adressen. Voor de tweede nieuwsbrief waren dat er, dankzij het feit dat werkstudenten als dusdanig geregistreerd werden bij de inschrijving reeds 1500.

De evaluatiecriteria van de nota voor het aanmoedigingsfonds stellen dat er driemaal per jaar een interactieve nieuwsbrief moest verschijnen voor minstens 300 abonnees. De evaluatie leert ons dat twee nieuwsbrieven per jaar genoeg zijn. Er zijn ondertussen wel al 1500 abonnees. De criteria zijn bijgesteld en gehaald.

Perspectieven

Centrum WeST onderzoekt de mogelijkheid van een laagdrempelig forum voor werkstudenten onder elkaar. Het is vooral de bedoeling om informele contacten te kunnen leggen en praktische tips te kunnen doorgeven. We denken aan een groep op Facebook.

2.2.4 Brochure studeren op maat

Resultaten en evaluatie

In samenwerking met het STIP werd de brochure 'flexibel studeren' aangepast. De brochure heet nu 'studeren op maat' en richt zich expliciet ook naar werkstudenten. De inhoud is meer gericht op informatie die onmiddellijk relevant is voor werkende studenten, zowel wat betreft inhoudelijke opleidingstrajecten als financiële en sociale voorzieningen. Er werden ook 300 exemplaren extra aangemaakt van deze brochure.

De evaluatiecriteria van de nota voor het aanmoedigingsfonds stelden dat de brochure jaarlijks wordt geüpdatet en verspreid. Deze criteria zijn gehaald.

2.2.5 Public relations

Resultaten

In 2008 verschenen er twee persartikels

- een persartikel in De Standaardonline en Metro (11/03/08) n.a.v. het streaming video project
- een persartikel in De Gazet Van Antwerpen (06/08/08) over het profiel van een werkstudent. Dit artikel ontstond op basis van de resultaten van onze enquête WeSTwaarts.

Aanwezigheid infomarkten

- SIDin Antwerpen: 08/03/08
- Masterbeurs UA: 16/04/08
- Infodag flexibel studeren UA: 04/09/08
- Infoavonden Verpleeg- en Vroedkunde: 20/05/08, 17/06/08, 09/09/08

Informatie aan collega's (intern en extern)

- Toelichting afstandsonderwijs en blended learning samen met Open Universiteit, Katholieke Hogeschool St.Lieven, Sint-Niklaas, 10/01/08
- Infosessie over de werking van Centrum WeST, Operationaal overleg studieloopbaanbegeleiding (UA), 15/10/08

Deelname aan internationale congressen

- EADTU (Poitiers, Frankrijk): 19/09/08
- UCSIA (Antwerpen): 12/12/08

Aanmaak van materiaal

- Flyer en poster Centrum WeST voor infomomenten, inforekken, STIP, inschrijvingsdienst, enz.
- Folder over de vormingssessies
- Opname van Centrum WeST in de brochure "studeren op maat"

Aanmaak presentaties:

- Voorstelling Pilotproject Afstandsonderwijs Rechten Antwerpen, Faculteitsraad Rechten, 22/05/08

- Voorstelling rapport WeSTwaarts, Werkgroep werken en studeren, 06/06/08
- Voorstelling TESTWERK, Infoavond flexibel studeren, 04/09/08
- “The challenge of combining work and study in a L³ society: the supporting role of Centrum WeST at the University of Antwerp”, EADTU-congres Poitiers, 19/09/08
- Voorstelling Centrum WeST, Operationeel overleg Studieloopbaanbegeleiding, 15/10/08
- “Lifelong learning in higher education: the role of Centrum WeST at the University of Antwerp”, UCSIA-congres Antwerpen, 12/12/08

Evaluatie

De evaluatiecriteria van het aanmoedigingsfonds stelden dat de inspanning rond pr jaarlijks moet geüpdated worden en verspreid. In 2008 is er meer dan voldoende publiciteitsmateriaal aangemaakt en is ook de fysieke aanwezigheid op infomarkten en congressen voldoende.

2.2.6 Opfriscursussen

Resultaten en evaluatie

Op het einde van de zomer en in september organiseerden we een aantal opfriscursussen. In onze enquête WeSTwaarts bleek immers dat werkstudenten nood hadden aan het opfrissen van een aantal vaardigheden. In het algemeen hadden deze opfriscursussen nogal wat succes, enkel de cursussen rond computervaardigheden hadden wat minder deelnemers (4). We denken dat dit o.a. ook ligt aan het feit dat de eerste twee reeksen in augustus gepland waren.

Voor de cursus “Reading academic papers” hadden we 9 deelnemers, bij de bibliotheekintroductie waren er 6 aanwezigen, de cursus studieplanning en studievaardigheden is volzet (7 deelnemers) en er waren nog 5 extra gegadigden. Deze studenten worden nu individueel verder geholpen.

5 werkstudenten deden beroep op het individuele aanbod van academisch Nederlands.

De deelnemers waren in het algemeen heel enthousiast over de cursussen en de begeleiding. Ze vinden de lesgevers zeer gemotiveerd en bekwaam, de

praktische organisatie van goed tot zeer goed en het (avond)moment waarop de cursus gepland stond, was voor hen perfect.

De deelnemers hadden het aanbod van deze cursussen leren kennen via diverse infokanalen nl. via de website van de Universiteit Antwerpen, via Blackboard, via de nieuwsbrief van Centrum WeST , info-avonden, de e-valven of een folder bij de inschrijving.

Verder vragen ze naar opfriscursussen rond taal (Engels, Frans, ook de mondelinge communicatie) en naar computervaardigheden voor gevorderden.

Perspectieven

In 2009 wordt er voor het organiseren van opfriscursussen intensiever samengewerkt met Open Universiteit. Werkstudenten van de Universiteit Antwerpen mogen gratis aansluiten bij de bibliotheekintroductie van Open Universiteit. Ze mogen ook gratis deelnemen aan de workshop basiscomputervaardigheden die Open Universiteit organiseert. Verder zijn er plannen om samen een aantal cursussen rond 'academische computervaardigheden' te ontwikkelen. De studenten van Open Universiteit kunnen deelnemen aan de cursus "Reading academic papers" van Centrum WeST.

2.2.7 Cursusdepot

Resultaten

Voor werkstudenten zijn de openingsuren van de winkels waar ze hun boeken en cursussen kunnen kopen ontoereikend. Met dit in het achterhoofd besloot Centrum WeST om een samenwerking aan te gaan met Acco en Universitas. Deze samenwerking moest de studenten toelaten om ook buiten de normale openingsuren van de winkels aan hun boeken te geraken zonder hiervoor vakantie te moeten nemen.

Met Acco maakten we de overeenkomst dat studenten hun boeken per e-mail kunnen bestellen. Acco levert de boeken bij Centrum WeST, samen met een overschrijvingsformulier voor de student. De studenten kunnen dan op dinsdag en donderdag bij Centrum WeST en het studieceterium van Open Universiteit terecht tot 20 uur om hun boeken op te halen.

Universitas besloot een andere formule te volgen. Zij zijn bereid om twee maal per week hun deuren langer open te houden gedurende enkele weken bij het begin van elk semester. Zo kunnen de studenten zelf terecht in de winkel.

Deze regeling maakten we bekend via e-mail. Alle studenten die zich ooit gemeld hadden bij Centrum WeST en alle studenten die zich in het begin van het academiejaar geregistreerd hebben als werkstudent werden aangeschreven. Dit gebeurde begin oktober, wat aan de late kant was.

Ongeveer een 12-tal studenten haalden in september-oktober hun boeken, die ze hadden besteld bij Acco, op bij ons centrum en ongeveer een zelfde aantal meldde zich tijdens de verruimde openingsuren bij Universitas.

Evaluatie

De reacties op dit initiatief zijn zeer positief. Er zal dan ook een vervolg komen aan dit initiatief. De formule met Acco willen we zeker zo behouden. Blijkbaar werden toch ook niet alle werkstudenten verwittigd. Centrum WeST zal dus zeker proberen dit initiatief op verschillende manieren bekend te maken bij de doelgroep (mailing, website, herinnering, via de faculteiten, enz.).

Deze actie was niet opgenomen in het plan van het aanmoedigingsfonds.

Perspectieven

Voor volgend academiejaar zal samen met Universitas deze werkwijze geëvalueerd en waar nodig bijgesteld worden. Het is bijvoorbeeld opvallend dat de meeste werkstudenten vóór 18u hun boeken komen halen.

In de toekomst zal het cursusdepot voor werkstudenten zeker opnieuw georganiseerd worden. De samenwerking met zowel Acco als Universitas verloopt uitstekend, beide zijn zeer bereidwillig om dergelijke service aan de werkstudenten te bieden. Ook studenten appreciëren deze service, het was dan ook een pijnpunt in de enquête die Centrum WeST in 2008 hield. Waar nodig zullen de modaliteiten van het cursusdepot bijgesteld worden in overleg met alle betrokkenen.

2.3 Interne en externe belangenbehartiging van werkende studenten

2.3.1 Aandachtsbeleid naar universitaire diensten

Resultaten en evaluatie

Sinds 2008 zijn er intensieve en functionele contacten met een aantal universitaire diensten die tot meer aandacht en begrip voor werkstudenten hebben geleid. Zo heeft de Dienst Studietoelagen en Studententoelagen een aparte cursus Studietoelagen en Studietoelagen georganiseerd voor werkstudenten. De bijeenkomsten vallen op avonden.

De bibliotheek heeft zijn openingsuren verlengd, op avonden en op zaterdagmiddagen. Er zijn ook tijdens die verlengde openingsuren, bijkomende mogelijkheden voorzien voor werkplekken met pc.

De Nieuwe Mediadienst heeft in overleg met de werkgroep Onderwijsinfrastructuur en Centrum WeST geïnvesteerd in de aankoop van apparatuur voor streaming video. Het opnemen van hoorcolleges die leiden naar integratie in werkstudententrajecten is voor deze dienst prioritair.

Samen met het departement Onderwijs en de studentenadministratie zoeken we nog een adequate vorm van registratie van werkstudenten.

De discussie over een apart werkstudentenstatuut is gestart.

We mogen dus stellen dat het criterium: een aantal universitaire diensten houden expliciet rekening met werkstudenten, gehaald is.

In het voorjaar heeft Centrum WeST systematisch contact gehad met vertegenwoordigers van alle faculteiten om hun visie op werkstudenten te leren kennen. We hebben hierbij veel goodwill ondervonden. De contacten zijn gelegd.

Perspectieven

Verdere uitdieping van de contacten en aannemen van nieuwe contacten binnen de universiteit.

2.3.2 Enquête huidige studenten

Resultaten en evaluatie

In het voorjaar van 2008 werd een vragenlijst verstuurd naar de werkstudenten aan de Universiteit Antwerpen. Wie zijn deze mensen, aan welke faculteiten studeren ze, wat is hun achtergrond en hoe kan de universiteit tegemoet komen aan de vragen en noden van deze doelgroep? De gegevens van deze enquête werden geanalyseerd en hieruit blijkt dat de werkstudenten een zeer divers publiek zijn. Zowel wat betreft leeftijd, vroegere studies, huidige studies als tewerkstelling is er een zeer grote diversiteit binnen deze groep studenten vast te stellen. Er werd ook gepeild naar wat studenten belangrijk vinden in het kader van hun studie (van het aantal contactmomenten tot de vormgeving van het studiemateriaal), welke begeleiding en vorming zij interessant zouden vinden en in welke mate zij tevreden zijn over praktische voorzieningen en dienstverlening op de campus. Het uiteindelijke aantal respondenten bedraagt dus 303, dat is ongeveer 3% van de totale studentenbevolking van de Universiteit Antwerpen.

De enquête leverde volgende resultaten op:

- Studenten zien de werkvorm zelfstudie met beperkte contacturen blijkbaar wel zitten. De overgrote meerderheid kiest daarvoor. Maar als er meer concreet getoetst wordt, zien we dat toch vooral de planning (data en deadlines op tijd gekend) en een duidelijke structuur in het studiemateriaal belangrijk zijn.
- Qua begeleiding kiezen ze het meest voor vormen die ze thuis online kunnen gebruiken.
- Gerichte vormingssessies rond academische vaardigheden zijn echter ook belangrijk.
- Qua praktische voorzieningen scoort vooral de cursusdienst of boekhandel slecht. Het vraagt blijkbaar kostbare tijd van werkstudenten om op tijd aan hun studiemateriaal te komen.
- Een hoofdstuk apart zijn de examencontractstudenten. Zij voelen zich vaak verloren omdat het zelden duidelijk is welke leerstof er op welke manier gekend moet worden.

De enquête werd verwerkt in het rapport WeSTwaarts. Dit rapport is online en gedrukt uitgegeven en verspreid.

Perspectieven

De resultaten worden meegenomen in de lange termijnplanning van Centrum WeST.

2.3.3 Studentenvertegenwoordiging

Resultaten en evaluatie

In de nieuwsbrief van juni 2008 werd een expliciete oproep geplaatst om zich kandidaat te stellen voor de werkgroep 'Werkend Studeren'. Op dit ogenblik is een werkstudent van Sociaal Werk lid van de werkgroep. Centrum WeST is tegelijkertijd vertegenwoordigd in diverse overleg- en adviescommissies van de Universiteit Antwerpen.

Perspectieven

Voor volgende jaren willen we contact opnemen met de studentenraad en andere officiële studentenkanalen (bv. Dwars) om het bestaan en de situatie van werkstudenten ook bij hen onder de aandacht te brengen.

2.3.4. Samenwerking externe partners

Resultaten en evaluatie

Vooral de samenwerking met Open Universiteit is stevig gegroeid. We mogen hier echt van een synergie spreken. Doordat we in hetzelfde huis werken, delen we les- en ontvangstlokalen. Het cursusdepot wordt na 19u door hen overgenomen. De organisatie van gemeenschappelijke opfriscursussen staat op stapel. Op lange termijn wordt er aan biddiplomering en erkenning van elkaars kwalificaties gedacht. Dat hangt echter samen met de nieuwste ontwikkelingen tussen VLIR en Open Universiteit Nederland.

Wat betreft contact met de associatie: er is informeel contact maar geen systematisch overleg.

Perspectieven

In de loop van volgende jaren zal er meer contact met de associatie gezocht worden, vooral in het kader van het werven van kandidaten voor schakels en masters waarvoor men in het bezit moet zijn van een professionele bachelordiploma. Dat kan via de alumni werking van de betrokken hogescholen.

Verder kan er gedacht worden aan het uitwisselen van knowhow op het vlak van blended learning en afstandsonderwijs.

2.3.5 Internationaal congres

Resultaten en evaluatie

Het jaarlijkse congres van de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU) vond plaats in Poitiers en focuste op levenlang leren (L³). Het gastinstituut was het Centre National d'enseignement à distance (CNED). Dit instituut valt onder het Franse ministerie van onderwijs en werkt aan afstandsonderwijs en evolutie van het onderwijs op verschillende niveaus met vestigingen in het hele land.

De plenaire sessies plaatsten het thema "levenslang leren" in een algemeen en Europees perspectief met aandacht voor onder meer beleid, onderzoek en kwaliteit.

De thema's van de parallelle sessies waren: open educational resources, virtual mobility, quality assurance and benchmarking, university strategies and business models, research and employability.

De presentatie van Centrum WeST was een onderdeel van het voorlaatste thema. Enkele andere voordrachten binnen dit thema waren dan ook interessant voor het werk binnen WeST. Zo stelde M. Soderstrom de idee van de "one-stop shop" als een middel voor studentgecentreerde strategische ontwikkeling van het hoger onderwijs voor. De "one-stop shop" wordt beschouwd als een centraal en eerstelijns (meld)punt waar studenten terecht kunnen met vragen en van waaruit de vragen worden beantwoord of doorverwezen naar de juiste persoon/dienst. Ook Centrum WeST fungeert als dergelijke aanspreekpunt, specifiek voor werkstudenten.

De paper van Centrum WeST is getiteld *The challenge of combining work and study in a L³ society: the supporting role of Centrum WeST at the University of Antwerp*

In de presentatie werd om te beginnen het thema van “levenslang leren” in een Vlaams en Europees perspectief geplaatst, met bijzondere aandacht voor de werkstudenten. Vervolgens werd meer gedetailleerd ingegaan op onderwijsinnovatie aan de Universiteit Antwerpen.

Hierbij werden ook de twee onderwijsontwikkelingsprojecten aangehaald die de basis vormden voor de opstart van Centrum WeST. In een derde deel werd dan de eigenlijke werking van het centrum voorgesteld. De samenwerking met de verschillende faculteiten op het vlak van programma’s in “blended learning” maar ook de ondersteuning van werkstudenten en de samenwerking met andere diensten werden toegelicht.

De belangrijkste resultaten van de enquête die in het voorjaar van 2008 bij de werkstudenten aan de Universiteit Antwerpen werd gehouden, kwamen hier ook aan bod.

Tenslotte werd afgerond met de belangrijkste elementen binnen de strategie van de Universiteit Antwerpen met betrekking tot levenslang leren.

Perspectieven

Het blijft belangrijk om op termijn een netwerk van binnenlandse en buitenlandse partners op te bouwen. Eerst en vooral lijkt het nuttig om bij bestaande initiatieven aan te sluiten. Op langere termijn kan er gedacht worden aan een eigen project. De middelen die via het Europees programma LLL – Grundtvig (volwassenvorming) ter beschikking worden gesteld, zijn hiervoor interessant.

2.4 Structurele inbedding van de omkadering van de werkstudenten in de universitaire organisatie

Resultaten en evaluatie

Centrum WeST mag rekenen op een structurele projectfinanciering vanuit het aanmoedigingsfonds. Het centrum is onderdeel van het departement Onderwijs en heeft daar ook een duidelijke plaats verworven. Het centrum is gekend bij faculteiten en universitaire diensten en er zijn reeds duidelijke samenwerkingsverbanden gegroeid.

Perspectieven

Na 2010 zal Centrum WeST opgenomen zijn in het structurele kader van de Universiteit Antwerpen.

2.5 Opzetten van een systeem van evaluatie en monitoring

Resultaten en evaluatie

Centrum WeST heeft de gewoonte om alle concrete activiteiten onmiddellijk te evalueren. Verder is de evaluatie van de algemene werking een vast agendapunt op de werkgroep Werkend Studeren. Via het jaarverslag voor het aanmoedigingsfonds is er een regelmatige tussentijdse evaluatie en bijstelling.

3. Personeelssituatie

3.1 Medewerkers

Centrum WeST is in 2007 gestart met 2 VTE, één ATP en één BAP nl. Joke Verschaeren en Miek Rijsbosch. De faculteit PSW investeerde voor een half jaar in een VTE in TESTWERK nl. Stefanie De Pelsmaeker. De standplaats van deze medewerker was op het kantoor van Centrum WeST.

3.2 Bijscholing en vorming

De medewerkers namen in 2008 deel aan volgende opleidingen, bijscholingen en congressen:

Tabel 4 Bijscholing en vorming medewerkers Centrum WeST

Activiteit	Joke	Miek	Stefanie
Opleiding Blackboard (opdrachten), 05/02/08	x	x	
Namiddagsessies onderwijskunde professionalisering ECHO: 'Leuker leren' met mind maps, 20/02/08		x	
Namiddagsessies onderwijskunde professionalisering ECHO: Studenten motiveren, 18/03/08	x		
Studienamiddag Associatie KUL, Krachtlijnen in het begeleiden van studenten in een veranderend onderwijslandschap, Geel, 17/04/08.		x	
Studienamiddag VLOR: Diversiteit in het hoger onderwijs, Brussel, 23/04/08	x	x	
Sessie Belgian Network on Open and Distance Learning (Be-ODL), Brussel, 25/04/08	x	x	
Infosessie "Het financieringsdecreet en DHO" (Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming), 30/04/08	x		

Infosessie "Online lessen via streaming video" (Nieuwe Mediadienst UA + ECHO), 28/05/08 en	x	x	
EADTU-congres "Lifelong learning in higher education: networked teaching and learning in a knowledge society", Poitiers, 18-19/09/08	x	x	
ICT-studiedag: aanmaak en uitwisseling digitale leermiddelen (Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming), Brussel, 02/10/08		x	x
Opleiding "Engels in een academische context voor docenten – Giving presentations" (Linguapolis), oktober – december 2008	x		
Studiedag "Gecombineerd leren in de volwasseneneducatie" (REN Vlaanderen), Brussel, 05/12/08	x		x
UCSIA-congres "Rethinking the university after Bologna: new concepts and practices beyond tradition and the market", 12/12/08	x		x

3.3 Decretale personeelsopvolging

Als departementshoofd Departement Onderwijs had C. Van Den Bogaert met Joke Verschaeren en Miek Rijsbosch zowel een functionerings- als een evaluatiegesprek. De gesprekken vonden plaats resp. op 07/03/08 en 30/05/08.

4. Besluit

Centrum WeST had een ambitieuze planning, zeker gezien de personeelsomkadering (2VTE). Deze ambities zijn niet alleen waargemaakt maar vaak overtroffen.

Het beleid in de volgende jaren moet zich vooral toespitsen op het groeien en verbeteren van aanvaarde 'werkstudententrajecten'. Het algemeen beleid van het ministerie van Onderwijs moet hierbij kritisch gevolgd worden. Maar ook binnen de universiteit kan er op middenlange termijn met weinig middelen veel gerealiseerd worden. Het is dan ook zaak van de Universiteit Antwerpen om zichzelf (o.a.) te profileren als universiteit waar werkstudenten thuis zijn. Antwerpen heeft er in ieder geval het hinterland voor.

Een laatste knelpunt zijn de examencontractstudenten. Het zijn allemaal werkstudenten maar hun statuut is ronduit gezegd belabberd. Hun studietraject is eenzaam en wordt gekenmerkt door onduidelijkheid wat betreft leerstof en planning. De slaagkansen zijn minimaal. Een tussenstatuut (zoals voorzien in het basisdecreet) waardoor, mits iets meer betaling, zij een vorm van afstandsonderwijs en –begeleiding kunnen krijgen, is aangewezen. Hun inzet en motivatie moet erkend worden.